

Bureau Waardenburg
Ecologie & Landschap

Natuurtoets realisatie waterwoningen bij de Paardekreek in het Veerse Meer

Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming en
Natuurnetwerk Nederland

R.J. Jonkvorst

Natuurtoets realisatie waterwoningen bij de Paardekreek in het Veerse Meer

Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming en Natuurnetwerk Nederland

R.J. Jonkvorst

Status uitgave: eindrapport

Rapportnummer:	20-180
Projectnummer:	17-0431
Datum uitgave:	3 augustus 2020
Projectleider:	drs. C. Heunks
Tweede lezer:	drs. H.A.M Prinsen
Naam en adres opdrachtgever:	Plan & Omgeving B.V. mr. F.C.M. van Gulp Polderweg 6, 4444 AA 's-Heer Abtskerke
Referentie opdrachtgever:	Mondelinge gunning op basis van mail, d.d. 27 juli 2020
Akkoord voor uitgave:	drs. H.A.M. Prinsen
Paraaf:	

Graag citeren als: Jonkvorst, R.J. 2020. Natuurtoets realisatie waterwoningen bij de Paardekreek in het Veerse Meer. Toetsing in het kader van de Wet Natuurbeschermingswet en het Natuurnetwerk Nederland. Rapport 20-180. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Trefwoorden: Natuurtoets, Paardekreek, Veerse Meer, Natura 2000, NNN

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv.

Opdrachtgever hierboven aangegeven vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Plan & Omgeving B.V.

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaardigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Lid van de branchevereniging Netwerk Groene Bureaus. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is gecertificeerd door EIK Certificering overeenkomstig ISO 9001:2015. Bureau Waardenburg bv hanteert als algemene voorwaarden de DNR 2011, tenzij schriftelijk anders wordt overeengekomen.

Bureau Waardenburg, Varkensmarkt 9 4101 CK Culemborg, 0345 51 27 10, info@buwa.nl, www.buwa.nl

Voorwoord

Camping de Paardekreek is voornemens om in het Veerse Meer ca. 26 waterwoningen te realiseren. De ingreep kan effecten hebben op beschermde soorten planten en dieren, beschermde natuurgebieden en Natuurnetwerk Nederland.

Ruimtelijk Adviesbureau Plan & Omgeving B.V heeft Bureau Waardenburg opdracht verstrekt om de effecten op beschermde gebieden in beeld te brengen en aan te geven op welke wijze negatieve effecten kunnen worden beperkt. Onderhavige toetsing betreft een actualisatie van zowel de ingreep als de toetsing in het kader van de actuele natuurwetgeving.

Dit rapport is te beschouwen als de oriëntatiefase van de habitattoets, zoals omschreven in de Wet natuurbescherming (artikelen 2.7 t/m 2.9) en vormt een “nee, tenzij-toets” ten aanzien van Natuurnetwerk Nederland. Het onderdeel soortbescherming maakt geen deel uit van onderhavige toetsing.

Aan de totstandkoming van dit rapport werkten mee:

R.J. Jonkvorst	rapportage
C. Heunks	projectleiding
H.A.M Prinsen	kwaliteitscontrole

Genoemde personen zijn door opleiding, werkervaring en zelfstudie gekwalificeerd voor de door hen uitgevoerde werkzaamheden. Het project is uitgevoerd volgens het kwaliteitshandboek van Bureau Waardenburg. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg is ISO gecertificeerd.

Vanuit Plan & Omgeving B.V werd de opdracht begeleid door de heer F. Van Gorp. Wij danken hem voor de prettige samenwerking.

Inhoud

Voorwoord	3
1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding en doel	5
2 Ingreep, plangebied en methode	6
2.1 Het plangebied	6
2.2 De ingreep	7
3 Aanpak beoordeling i.h.k.v. natuurwetgeving	9
3.1 Natura 2000-gebied Veerse Meer	9
3.2 Natuurnetwerk Nederland	9
3.3 Provinciaal natuurbeleid	10
4 Beschermd gebied en afbakening onderzoek	11
4.1 Natura 2000-gebieden in de omgeving	11
4.2 Natuurnetwerk Nederland	13
5 Materiaal en methoden	14
5.1 Brongegevens	14
5.2 Mogelijke effecten en de invloedssfeer van het project	15
6 Vogels in en nabij het plangebied	16
6.1 Aanwezigheid soorten met instandhoudingsdoelstellingen	16
7 Effecten op vogels in Natura 2000-gebieden	21
7.1 Natura 2000-gebied Veerse Meer: Aanlegfase	21
7.2 Natura 2000-gebied Veerse Meer: Gebruiksfase	22
7.3 Natura 2000-gebied Oosterschelde	24
8 Effectbeoordeling Natura 2000-gebieden	26
8.1 Beoordeling van effecten op broedvogels	26
8.2 Beoordeling van effecten op niet-broedvogels	26
8.3 Cumulatieve effecten	27
9 Effectbepaling en –beoordeling NNZ	28
9.1 Natuurnetwerk Zeeland (NNZ)	28
10 Conclusies en aanbevelingen	31
10.1 Natura 2000-gebieden (Wnb Hoofdstuk 2)	31
10.2 Natuurnetwerk Nederland	31
Literatuur	32
Bijlage I Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebieden	34

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Camping de Paardekreek is voornemens om in het Veerse Meer ca. 26 waterwoningen te realiseren. Dit rapport betreft een actualisatie van eerdere toetsingen aan de vigerende natuurwetgeving ten aanzien van beschermde gebieden uit 2011 (Jonkvorst & Lensink 2011) en 2016 (Jonkvorst & Lensink 2016).

Het doel van dit rapport is om te bepalen of de ingreep kan leiden tot overtredingen van de wetten en regels die zien op bescherming van de natuur, onderdeel gebiedsbescherming. Als dat het geval is, wordt bepaald onder welke voorwaarden vergunning (Hoofdstuk 2 van de Wnb) en/of toestemming (NNN) kan worden verkregen en of mitigatie of compensatie nodig is. In het kader van Hoofdstuk 2. Natura 2000-gebieden van de Wnb, is dit rapport te beschouwen als een oriëntatiefase (voortoets). Het onderdeel soortbescherming maakt geen deel uit van onderhavige toetsing.

2 Ingreep, plangebied en methode

2.1 Het plangebied

De planlocatie ligt in de oostelijke helft van het Veerse Meer aan de zuidzijde van camping Paardekreek te Kortgene. Het plangebied is ongeveer één hectare groot, waarin de beoogde locaties (2 pieren) een oppervlakte hebben van ca. 0,16 hectare (figuur 2.1). Het plangebied bevindt zich in het meest smalle deel van het Veerse Meer en bestaat uit ondiep water (1 tot 1,5 m diepte) zonder grote hoogteverschillen in de bodem. Ten zuiden van de planlocatie ligt een dieper deel van het Veerse Meer, met een vaargeul (figuur 2.2).

De oeverzone aan beide zijden van dit deel van het Veerse Meer bestaat uit verhard materiaal. Aan de noordzijde sluit het plangebied aan op het bestaande deel van Camping de Paardekreek. In de directe omgeving van de Paardekreek bevinden zich diverse campings en jachthavens.

Figuur 2.1 *Overzicht van de locatie van het plangebied met een indicatie van de begrenzing (grijs vlak), waarbinnen de twee pieren met ca. 26 waterwoningen zijn voorzien (bron: WTS 2017).*

Figuur 2.2 Luchtfoto van camping Paardekreek d.d. 26 juni 2020 (foto R.J. Jonkvorst; Zeeland Air)

2.2 De ingreep

De ca. 26 waterwoningen zijn geschakeld en worden aangelegd verspreid over twee steigers (figuur 2.3). Elke woning krijgt een grondoppervlakte van ca. 28 m² en een hoogte van ongeveer 5 m. De dimensies van de ingreep beslaan ca. 627 m² voor de steiger, ca. 647 m² voor de suites en ca. 408 m² voor het terras (bron: Ruimte en Groen 2019). De woningen worden op hergebruikte meerpalen geplaatst. Vanaf het land zijn zij middels een loopsteiger bereikbaar. Gebruik is bedoeld voor recreanten die de rust en ruimte van het Veerse Meer willen ervaren.

De aanlegfase omvat het aanbrengen van de meerpalen, het aanleggen van de steigers en vervolgens het plaatsen van de woningen (prefab). Dit traject neemt enkele maanden in beslag.

Figuur 2.3   *Ontwerp van de twee steigers waarop ca. 26 geschakelde waterwoningen zijn voorzien (Bron: WTS mei 2020).*

3 Aanpak beoordeling i.h.k.v. natuurwetgeving

3.1 Natura 2000-gebied Veerse Meer

Het plangebied ligt in het Natura 2000-gebied Veerse Meer en ligt in de nabijheid van het Natura 2000-gebied Oosterschelde (figuur 4.1). Als de ingreep negatieve effecten heeft op het behalen van instandhoudingsdoelstellingen (kortweg: IHD's) van de Natura 2000-gebieden Veerse Meer en/of Oosterschelde, is een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming (kortweg: Wnb) vereist. Ook kunnen maatregelen om negatieve effecten te voorkomen, te verminderen of te compenseren nodig zijn.

In voorliggend rapport zijn de resultaten van een oriëntatiefase van de habitattoets beschreven, dat wil zeggen een verkennend onderzoek naar de effecten op het behalen van de IHD's van Natura 2000-gebieden. De centrale vraag van deze toetsing is: bestaat er een reële kans op significant negatieve effecten op het behalen van de IHD's van beschermde natuurgebieden of kan het optreden van significant negatieve effecten met zekerheid worden uitgesloten?

Meer in detail geeft deze rapportage antwoord op de volgende vragen:

- Welke beschermde natuurgebieden liggen binnen de invloedssfeer van het plangebied? Wat zijn de instandhoudingsdoelstellingen voor deze natuurgebieden?
- Wat is de ligging van het plangebied ten opzichte van de habitattypen, de leefgebieden van soorten of andere natuurwaarden waarvoor de betreffende natuurgebieden zijn aangewezen? Welke functies heeft het plangebied en zijn invloedssfeer voor deze beschermde natuurwaarden?
- Welke effecten op beschermde natuurgebieden heeft de bouw en het gebruik van de waterwoningen?
- Wat zijn de effecten van de bouw en het gebruik van de waterwoningen als deze worden beschouwd in samenhang met andere activiteiten en plannen, met andere woorden, wat zijn de cumulatieve effecten?
- Kunnen significante effecten (inclusief cumulatieve effecten) met zekerheid worden uitgesloten?

De effecten van de ingreep worden getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen die voor de gebieden Veerse Meer en Oosterschelde gelden. Deze zijn ontleend aan de Definitieve aanwijzingsbesluiten van respectievelijk 2010 en 2009.

3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland is een Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. In het Natuurnetwerk Nederland liggen:

- Bestaande natuurgebieden, waaronder de 20 nationale parken;
- Gebieden waar nieuwe natuur wordt aangelegd;
- Landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer;

- Ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de kustzone van de Noordzee en de Waddenzee.
- Alle Natura 2000-gebieden.

Voor gebieden die zijn begrensd binnen het Natuurnetwerk Nederland, ecologische verbindingzones en gebieden met agrarisch natuurbeheer, geldt een planologisch beschermingsregime. Ingrepen in deze gebieden zijn alleen toegestaan als ze geen negatieve effecten hebben op deze gebieden, of als negatieve effecten kunnen worden tegengegaan door het nemen van mitigerende maatregelen. Heeft een ingreep wel een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied dat behoort tot het Natuurnetwerk Nederland, dan geldt het 'nee, tenzij'-regime'. Een project kan dan alleen doorgaan als er geen reële alternatieven zijn en als sprake is van een groot openbaar belang. Als een ingreep wordt toegestaan moet de schade zoveel mogelijk worden beperkt door mitigerende maatregelen en moet de resterende schade door de initiatiefnemers worden gecompenseerd. Dit beschermingsregime is verankerd in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR)/Besluit Algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en in Omgevingsverordening Zeeland 2018.

Het plangebied ligt nabij delen van het Natuurnetwerk Zeeland (NNZ). Het ruimtelijke beleid voor het NNN is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in het NNN het 'nee, tenzij'-regime. Als een voorgenomen ingreep de 'nee, tenzij'-toets met positief gevolg doorloopt kan de ingreep plaatsvinden. Eventuele nadelige effecten moeten worden gemitigeerd en de resterende schade moet worden gecompenseerd. Als een voorgenomen ingreep niet voldoet aan de voorwaarden uit het 'nee, tenzij'-regime dan kan de ingreep niet plaatsvinden (zie 'Spelregels EHS', ministerie van LNV, 2007).

Een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN is niet toegestaan. Tenzij:

- Er sprake is van redenen van groot openbaar belang;
- Er geen alternatieven zijn;
- De resterende schade (na mitigatie) wordt gecompenseerd.

De 'nee, tenzij'-toets in de voorliggende rapportage geeft antwoord op de volgende vragen:

- Wat zijn de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN ter plaatse van de ingreep. Hieronder vallen ook de beheertypen (natuurdoeltypen);
- Welke effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS heeft de ingreep;
- Zijn deze effecten als significant te kwalificeren;
- Hoe kunnen de effecten worden gemitigeerd of gecompenseerd.

3.3 Provinciaal natuurbeleid

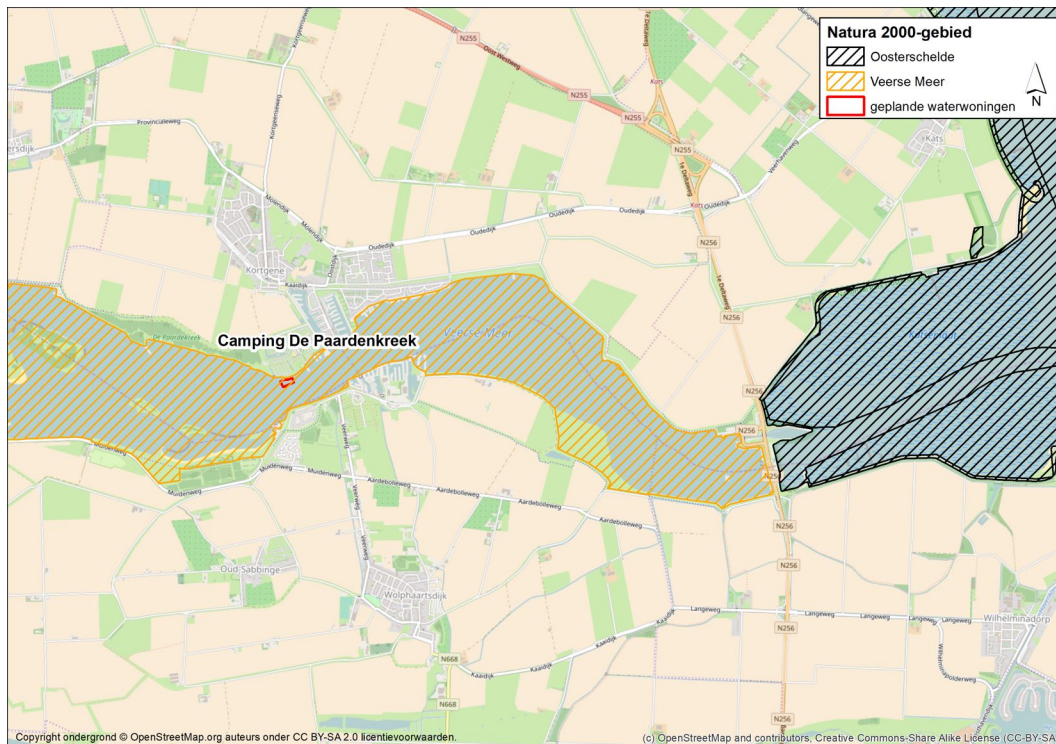
In de omgeving van het plangebied zijn geen gebieden aanwezig die door de provincie zijn aangewezen als akkervogelgebied, weidevogelgebied of opvanggebied voor ganzen. Een toetsing aan het provinciale beleid, anders dan NNN, is niet aan de orde en wordt in deze rapportage buiten beschouwing gelaten.

4 Beschermd gebied en afbakening onderzoek

4.1 Natura 2000-gebieden in de omgeving

Het plangebied ligt in het Natura 2000-gebied Veerse Meer en ligt op ruim 4 kilometer van het Natura 2000-gebied Oosterschelde (figuur 4.1). De instandhoudingsdoelstellingen die voor beide Natura 2000-gebieden zijn opgesteld zijn opgenomen in bijlage 1.

Figuur 4.1 Ligging van het plangebied en Natura 2000-gebieden.

4.1.1 Habitattypen

Het Natura 2000-gebied Veerse Meer is niet aangewezen voor habitattypen. Het Natura 2000-gebied Oosterschelde is wel aangewezen voor habitattypen (bijlage 1). Op voorhand kan op basis van de grote afstand tot het Natura 2000-gebied Oosterschelde en de beperkte omvang van de ingreep gesteld worden dat de ingreep geen effecten heeft in de vorm van ruimtebeslag, verontreiniging en emissie van schadelijke stoffen op aangewezen habitattypen van de Oosterschelde. Het onderdeel habitattypen wordt daarom niet nader behandeld in het vervolg van deze rapportage.

4.1.2 Soorten van bijlage II van de Habitatrichtlijn

Het Natura 2000-gebied Veerse Meer is niet aangewezen voor soorten van Bijlage II van de Habitatrichtlijn. Het Natura 2000-gebied Oosterschelde is wel aangewezen voor soorten van Bijlage II van de Habitatrichtlijn (bijlage 1). Op voorhand kan op basis van de grote

afstand tot het Natura 2000-gebied Oosterschelde en de beperkte omvang van de ingreep gesteld worden dat de ingreep geen effecten heeft in de vorm van ruimtebeslag, verontreiniging en verstoring op aangewezen soorten van Bijlage II van de Habitatrichtlijn van de Oosterschelde. Het onderdeel soorten van Bijlage II van de Habitatrichtlijn wordt daarom niet nader behandeld in het vervolg van deze rapportage.

4.1.3 Broedvogels

Zowel het Natura 2000-gebied Veerse Meer als het Natura 2000-gebied Oosterschelde is aangewezen voor een aantal broedvogelsoorten (zie bijlage 1).

Veerse Meer

Het Veerse Meer is aangewezen voor de broedvogelsoorten aalscholver, lepelaar en kleine mantelmeeuw. In of in de directe omgeving van het plangebied komen diverse van deze Vogelrichtlijnsoorten mogelijk voor als broedvogel. In de rapportage wordt nader beschouwd of de ingreep kan leiden tot effecten op deze soorten.

Oosterschelde

De Oosterschelde is aangewezen voor de broedvogelsoorten bruine kiekendief, kluut, bontbekplevier, strandplevier, grote stern, visdief, noordse stern en dwergstern. In de ruime omgeving van het plangebied komen deze Vogelrichtlijnsoorten niet voor als broedvogel. Het plangebied heeft ook geen betekenis voor deze soorten. Het gebied heeft evenmin een functie als foerageergebied voor broedvogels uit de kolonies in de Oosterschelde. Derhalve kunnen effecten op deze broedvogelsoorten op voorhand worden uitgesloten.

4.1.4 Niet-broedvogels

Zowel het Natura 2000-gebied Veerse Meer als het Natura 2000-gebied Oosterschelde is aangewezen voor een aantal niet-broedvogelsoorten (zie bijlage 1).

Veerse Meer

In of in de directe omgeving van het plangebied komen diverse Vogelrichtlijnsoorten mogelijk voor als niet-broedvogel. In de rapportage wordt nader beschouwd of de ingreep kan leiden tot effecten op deze soorten.

Oosterschelde

In de omgeving van het plangebied kunnen periodiek hoge aantallen **steltlopers** voorkomen. Een belangrijk deel van deze soorten wisselt regelmatig uit met de Oosterschelde. In de rapportage wordt nader beschouwd of de ingreep kan leiden tot effecten op deze soorten.

Voor andere soorten niet-broedvogels, waarvoor de Oosterschelde is aangewezen als Natura 2000-gebied, heeft het plangebied geen betekenis. Derhalve kunnen effecten op deze overige niet-broedvogelsoorten, dus met uitzondering van steltlopers, op voorhand uitgesloten worden. Het onderdeel overige niet-broedvogels (steltlopers uitgezonderd)

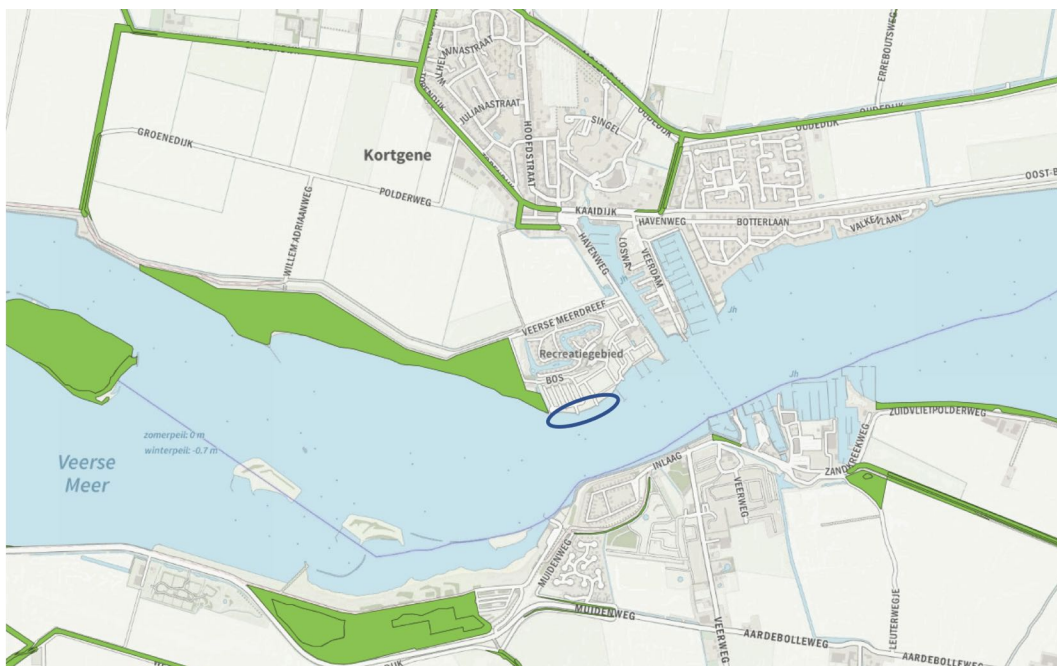

wordt op basis van het voorgaande niet nader behandeld in het vervolg van deze rapportage.

4.2 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied maakt als rijkswater wel deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (Rijkswaterstaat 2014). Hiervoor geldt een nationaal beschermingsregime (Algemene Rekenkamer 2014). De wezenlijke kenmerken en waarden van de rijkswateren zijn echter niet nader beschreven. Zij kennen evenmin een planologische verankering. Het buitendijkse deel van het Veerse Meer (figuur 2) in de omgeving van het plangebied maakt geen deel uit van het provinciale Natuurnetwerk Zeeland (<https://kaarten.zeeland.nl>).

Het bosgebied Paardekreek (figuur 4.2) ten westen van het plangebied maakt wel deel uit van het provinciale Natuurnetwerk Zeeland (<https://kaarten.zeeland.nl>). Hiervoor geldt een provinciaal beschermingsregime (Omgevingsverordening Zeeland 2018). De wezenlijke kenmerken en waarden zijn nader beschreven in het natuurbeheerplan Zeeland (2015) en planwijzigingen op het natuurbeheerplan Zeeland (2020). Voor de beoordeling van effecten op het NNZ wordt derhalve getoetst aan de planologische begrenzing zoals die door de provincie is vastgelegd.

Figuur 4.2 Ligging van het Natuurnetwerk Nederland (bron: natuurbeheerplan 2020). Groen = provinciale Natuurnetwerk Zeeland (NNZ), blauwe cirkel = indicatie plangebied.

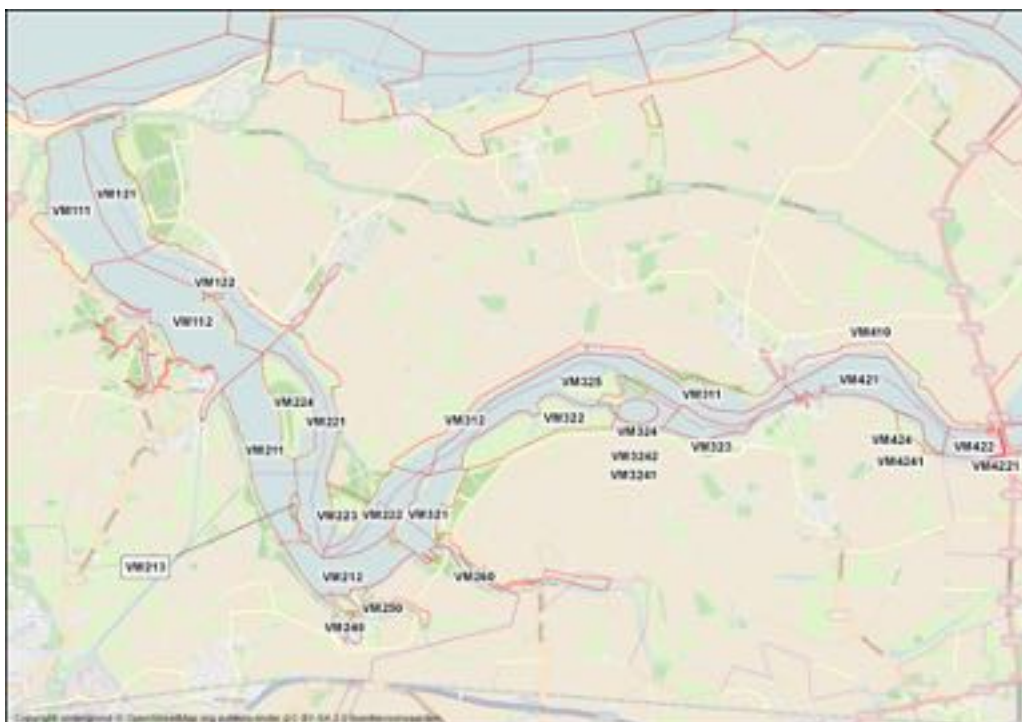
5 Materiaal en methoden

5.1 Brongegevens

Om een goede bepaling van mogelijke effecten te maken, is gebruik gemaakt van verschillende gegevensbronnen. De gegevens geven tezamen inzicht in het gebiedsgebruik door en de functie voor vogels in de omgeving van het plangebied. Naast het gebruik van algemene literatuur en beschikbare informatie uit reeds bestaande ecologische onderzoeken in en rond het Veerse Meer (Jonkvorst & Lensink 2011; 2016; Jonkvorst & Boudewijn 2008; Koopman *et al.* 2008), zijn telgegevens over het voorkomen van vogels in en rond het plangebied gebruikt voor de effectbepaling in deze rapportage. De belangrijkste bronnen worden in het onderstaande overzicht toegelicht.

Gegevens hoogwatertellingen

De Waterdienst van Rijkswaterstaat organiseert de maandelijkse hoogwatertellingen van watervogels in het Veerse Meer. Deze tellingen worden verricht door professionele tellers en maken deel uit van het Biologisch Monitoring Programma Zoute Rijkswateren, hetgeen onderdeel uitmaakt van het Monitoring Programma Waterstaatkundige Toestand van het Land (MWTL) van Rijkswaterstaat. De gegevens van relevante telgebieden in het Veerse Meer zijn voor het onderzoek beschikbaar gesteld. De gegevens zijn verzameld in de seizoenen 2010/2011 - 2014/2015.

Figuur 5.1 Overzicht van de indeling van de begrenzing van de watervogeltelgebieden die gehanteerd worden door Rijkswaterstaat Centrale Informatievoorziening.

Bij de beoordeling is uitgegaan van gegevens uit telgebied VM311, omdat het plangebied hiervan deel uitmaakt. De telgebieden rondom dit telgebied zijn verder buiten beschouwing gelaten omdat effecten op deze gebieden op voorhand uitgesloten zijn.

Broedvogelgegevens

Jaarlijks worden in de Delta kustbroedvogels die van nationaal en/of internationaal belang zijn, gebiedsdekkend geïnventariseerd. Het voorkomen van de soorten die in het kader van deze studie relevant zijn (de soorten uit het aanwijzingsbesluit van het Veerse Meer) worden op basis van actuele verspreidingsgegevens voor het gehele Veerse Meer behandeld (gegevens Rijkswaterstaat Centrale Informatievoorziening 2015, www.sovon.nl).

5.2 Mogelijke effecten en de invloedssfeer van het project

De volgende mogelijke effecten van het project worden in dit rapport beschreven en hieronder toegelicht. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen effecten tijdens de aanleg en effecten in de gebruiksfase.

- Verlies van areaal of leefgebied door ruimtebeslag:
De fysieke ingreep vindt plaats binnen het Natura 2000-gebied Veerse Meer. In deze rapportage wordt nader beschouwd of het gebruik van het plangebied door soorten met instandhoudingsdoelen na de realisatie niet of niet in betekenende mate afwijken van het huidige gebruik.
- Verlies van samenhang van het areaal/leefgebied oftewel versnippering:
De fysieke ingreep vindt plaats binnen het Natura 2000-gebied Veerse Meer. In deze rapportage wordt nader onderzocht of de realisatie van de waterwoningen effecten kan hebben op het gebiedsgebruik door soorten met instandhoudingsdoelen van zowel het Natura 2000-gebied Veerse Meer als Oosterschelde en of deze niet in betekenende mate afwijken van het huidige gebruik.
- Verstoring door beweging, licht en geluid gedurende de aanleg- en gebruiksfase:
In deze rapportage wordt nader beschouwd of de realisatie en de in gebruik name van de waterwoningen kunnen leiden tot een kans op verstoring van soorten niet-broedvogels die behoren tot de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Veerse Meer.

Effecten als gevolg van de volgende factoren zijn in dit oriënterend onderzoek buiten beschouwing gebleven.

- Sterfte:
Als gevolg van de ingreep bestaat geen kans op slachtoffers van soorten die instandhoudingsdoelen kennen. Hierdoor wordt dit onderdeel niet nader onderzocht.
- Achteruitgang van kwaliteit van het habitat of leefgebied ten gevolge van de emissie van schadelijke stoffen naar lucht, water en/of bodem:
Als gevolg van de ingreep vindt geen emissie van schadelijke stoffen plaats. Hierdoor bestaat er geen kans op effecten ten aanzien van instandhoudingsdoelen. Hierdoor wordt dit onderdeel niet nader uitgewerkt.

6 Vogels in en nabij het plangebied

6.1 Aanwezigheid soorten met instandhoudingsdoelstellingen

6.1.1 Broedvogels in omgeving plangebied

Het Veerse Meer is als Natura 2000-gebied aangewezen voor de broedvogelsoorten aalscholver, lepelaar en kleine mantelmeeuw.

Van de aalscholver is sinds 1987 een broedkolonie aanwezig op de Kleine Middelplaten. Na een aantal jaren geschommeld te hebben tussen de 410 en 510 broedparen nam het aantal broedparen in 2002 toe tot 567 paar (Berrevoets *et al.* 2003). In 2005 en 2006 werd het aantal broedparen geschat op ongeveer 400 paar (Walhout 2008). In de jaren 2010-2014 lag het aantal rond 230 paar (www.sovon.nl).

De lepelaar broedt sinds 1997 in toenemend aantal op de Middelplaten, met in 2002 14 broedparen. In 2007 bedroeg het aantal broedparen 17 (Hoekstein 2008). In de jaren 2010-2014 was de kolonie 37 paar groot.

In het Veerse Meer bevindt zich een kolonie kleine mantelmeeuw op de Middelplaten. Na de eerste vestiging in 1990, is het aantal toegenomen tot ruim 845 paar in 2002, 1.122 paar in 2003, 560 in 2004, 877 paar in 2005 en 639 paar in 2006 (Strucker *et al.* 2007). In 2012-2014 zijn achtereenvolgens 457, 896 en 933 paar geteld (Strucker *et al.* 2013; 2014; 2015).

Genoemde broedlocaties liggen op ruime afstand (>2 km) van het plangebied. De oeverzone voor Camping de Paardekreek is geen foerageergebied voor genoemde broedvogelsoorten.

6.1.2 Niet-broedvogels in omgeving plangebied

Veerse Meer

Hier wordt een overzicht gegeven van de aanwezigheid van niet-broedvogelsoorten in de nabijheid van het plangebied. Het overzicht beperkt zich tot soorten waarvoor het Veerse Meer is aangewezen als Natura 2000-gebied (tabel 6.1 en 6.2). De beschrijving beperkt zich tot de beschrijving van vogels in telgebied VM311 als indicatie voor de aanwezigheid van vogels in de nabijheid van het plangebied. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de omgeving van het plangebied maximaal 5% van telgebied VM311 beslaat. Een groter detailniveau van watervogeldata is niet beschikbaar. De meest vogelrijke gebieden liggen ten westen van telgebied VM311 (rust en luwtezone voor Willempoldersedijk en natuurgebied Paardekreek). De begrenzing van het onderzoeksgebied is globaal aangegeven in figuur 2.1.

Tabel 6.1 Overzicht van het aantal vogels dat gemiddeld aanwezig is nabij het plangebied in het Veerse Meer. De aanwezigheid gedurende het jaar is relatief uitgedrukt t.o.v. het seizoenmaximum in telvak VM311 (in gradaties van 50-100% (zwart) tot 0-1% (wit)). Alleen de soorten waarvoor Natura 2000-gebied Veerse Meer is aangewezen, zijn weergegeven. Bron: HW-tellingen voor telgebied VM311 (RWS Centrale Informatievoorziening 2015).

	gemiddeld seizoens- gemiddelde	gemiddeld seizoens- maximum	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
Aalscholver	2	6												
Brandgans	0	0												
Brilduiker	12	40												
Dodaars	3	10												
Fuut	9	35												
Goudplevier	9	110												
Kleine Zilverreiger	0	0												
Kleine Zwaan	0	0												
Kluut	0	0												
Kolgans	0	0												
Krakeend	0	0												
Kuifeend	2	13												
Lepelaar	6	31												
Meerkoet	159	806												
Middelste Zaagbek	21	85												
Pijlstaart	0	1												
Rotgans	3	28												
Slobeend	0	0												
Smient	5	34												
Wilde Eend	99	285												
	0-1 %		9	9	15	17	17	18	18	16	17	15	9	10
	2-10 %		0	1	2	2	1	2	1	2	1	0	2	0
	11-25 %		1	2	2	1	1	0	1	0	1	3	2	0
	26-50 %		6	4	0	0	0	0	0	0	0	1	2	3
	51-100 %		4	4	1	0	1	0	0	2	1	1	5	7

Tabel 6.2 Overzicht van het aantal vogels dat gemiddeld aanwezig is nabij het plangebied in het Veerse Meer. De aanwezigheid is uitgedrukt in maandgemiddelden over de seizoenen 2010/2011 - 2014/2015. In de laatste kolom is de aanwezigheid weergegeven in het seizoensgemiddelde over de seizoenen 2010/2011 - 2014/2015. Alleen de soorten waarvoor Natura 2000-gebied Veerse Meer is aangewezen, zijn weergegeven. Bron: HW-tellingen voor telgebied VM311 (RWS Centrale Informatievoorziening).

Soort	Gemiddelde aantallen per maand												Seizoen gemiddelde 2010-2015
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Aalscholver	2	1	0	0	1	0	1	3	1	6	2	2	2
Brilduiker	20	23	8	0	0	0	0	0	0	0	26	30	12
Dodaars	6	8	8	0	0	0	0	0	0	1	7	9	3
Fuut	5	2	4	1	1	1	1	1	1	14	22	29	9
Goudplevier	0	0	0	0	0	0	0	110	0	0	0	0	9
Kleine Zilverreiger	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Krakeend	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9	2
Kuifeend	14	15	0	6	0	2	0	0	0	0	8	11	6
Meerkoet	465	352	55	0	0	0	0	0	0	0	205	344	159
Middelste Zaagbek	20	28	14	4	1	0	0	0	0	11	71	55	21
Pijlstaart	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rotgans	0	0	0	0	18	0	0	0	0	0	11	0	3
Smient	14	12	0	0	0	0	0	0	0	0	1	18	5
Wilde Eend	228	156	9	0	1	19	0	5	0	54	205	198	99

Met uitzondering van brandgans, kleine zwaan, kluut, kolgans, lepelaar en slobbeend, zijn alle soorten waarvoor het Veerse Meer is aangewezen in telgebied VM311 vastgesteld. De meeste soorten verblijven alleen in het winterseizoen in het telgebied en het gaat in de meeste gevallen om lage aantallen. Voor enkele soorten komen hogere aantallen voor in het telgebied: meerkoet en wilde eend (enkele honderden) en incidenteel goudplevier (honderdtal). Deze verblijven niet in de oeverzone van de Paardekreek (waarneming.nl). Middelste zaagbekken verblijven binnen het telgebied op dieper water en niet in de ondiepe randzones.

Functie als foerageergebied

Het peilbeheer in het Veerse Meer is afgestemd op de waterhuishouding van de omliggende landbouwgebieden. De peilen zijn ingesteld op een relatief hoog zomerpeil en een laag winterpeil: zomerpeil op maximaal 0,0 m NAP en winterpeil op minimaal -0,70 m NAP. In de huidige situatie is het winterpeil afgestemd op het vlot afvoeren van neerslag(pieken). Door dit gefixeerde waterpeil is slechts in zeer beperkte mate sprake van droogvallend slijk.

In het plangebied is geen sprake van de aanwezigheid van grootschalige oever- en watervegetatie; deze ontbreken nagenoeg. Daarnaast zijn ook geen uitgebreide open graslanden in de omgeving van het plangebied aanwezig. Hierdoor heeft het gebied geen aantrekkingskracht op herbivore watervogels. Dit beeld wordt bevestigd door de relatief lage aantallen van foeragerende herbivore watervogels in het gebied (tabel 6.2); waarbij de meeste vogels zich ook nog op enige afstand van het plangebied bevinden.

De harde overgang tussen land en water en de geringe waterdiepte ter hoogte van het plangebied zorgen ervoor dat de omstandigheden voor visetende watervogelsoorten verre van optimaal zijn. Dit beeld wordt bevestigd door de relatief lage aantallen van visetende watervogels in het gebied (tabel 6.2); zoals eerder gemeld, middelste zaagbekken foerageren binnen het telgebied in dieper water (waarneming.nl).

Functie als rust/slaapgebied

De soorten aalscholver en kleine zilverreiger maken gebruik van opgaande vegetaties als rustgebied. Deze bevinden zich onder meer bij De Piet en op de Middelpaten (mededeling M. Hoekstein).

Het Veerse Meer is voor de kleine zwaan en kolgans, gelet op de geringe aantallen, in de huidige situatie van beperkt belang als slaappleaats.

Het Veerse Meer is voor brandgans en rotgans vooral van belang als slaappleaats en minder als foerageergebied. De Middelpaten zijn veruit de belangrijkste verblijfplaats (Rijkswaterstaat Centrale Informatievoorziening 2015).

Het Veerse Meer vervult voor smient en wilde eend een functie als dagrustplaats en als foerageergebied. 's Nachts foerageert een deel van de vogels in binnendijkse gebieden op Noord- en Zuid-Beveland. Een ander deel graast uitsluitend binnen de begrenzing van het Veerse Meer. Belangrijke concentraties bevinden zich op en rond de eilanden in het Veerse Meer.

Het Veerse Meer vervult verschillende functies voor vogels. Tabel 6.3 geeft hiervan een overzicht.

Tabel 6.3 *Samenvatting van de belangrijkste functies van het Veerse Meer voor relevante soorten van het Natura 2000-gebied Veerse Meer (Prinsen et al. 2005).*

soort	belangrijke functie voor:			
	broeden	foerageren	slapen	rusten
dodaars		X		
fuut		X		
aalscholver	X	X	X	
kleine zilverreiger		X	X	
lepelaar	X	X		
kleine zwaan			X	
kolgans			X	
brandgans		X	X	
rotgans			X	
smient		X		X
krakeend		X		
wilde eend		X		X
pijlstaart		X		
slobeend		X		
kuifeend		X		X
brilduiker		X		
middelste zaagbek		X		
meerkoet		X		
kluut		X		
goudplevier		X		
kleine mantelmeeuw	X			

Oosterschelde

Functie als hoogwatervluchtplaats (rust)

Soorten die voor hun voedselopname afhankelijk zijn van droogvallend slik, rusten tijdens hoogwater op hoogwatervluchtplaatsen (hvp's). Hiervoor kunnen verschillende landschapselementen gebruikt worden: dijken, schorren, hoge platen, kades, inlagen, landbouwpercelen en meren. Het gebruik van de verschillende typen hvp's is soortafhankelijk. Met name soorten steltlopers zijn in perioden met hoogwater in hoge mate afhankelijk van hvp's. Voor de situatie in het Veerse Meer geldt dat het grotendeels gaat om steltlopersoorten die foerageren in de Oosterschelde en overtijen in het Veerse Meer.

Uit de telgegevens van de Waterdienst volgt dat binnen het Veerse Meer slechts drie deelgebieden met hoog water grote aantallen steltlopers op een hvp herbergen: Kwistenburg, het westelijk deel van de Zandkreekdijk en de Middelpaten. De gebieden liggen op achtereenvolgens 2,5, 4 en 2 kilometer van het plangebied. Rondom het plangebied zijn geen hvp's aanwezig (tabel 6.4). De oeverzone in de omgeving van Camping de Paardekreek bestaat ook grotendeels uit verharde dijk. Hierdoor is in de meeste gevallen een harde grens tussen land en water, zonder een slikzone, zodat het plangebied ook weinig geschikte mogelijkheden voor hvp's biedt.

Op basis van het voorgaande hebben het plangebied en directe omgeving geen functie als hoogwatervluchtplaats voor soorten steltlopers waarvoor het Natura-2000-gebied Oosterschelde is aangewezen.

Tabel 6.4 Overzicht van de aantallen steltlopers dat gemiddeld aanwezig is in telgebied VM311 in het Veerse Meer. De aanwezigheid gedurende het jaar is absoluut weergegeven. Ter indicatie is het seizoengemiddelde weergegeven van de instandhoudingsdoelstellingen voor soorten steltlopers waarvoor het Natura-2000-gebied Oosterschelde is aangewezen. Bron: HW-tellingen 2010/2011 t/m 2014/2015; telgebied VM311 (Rijkswaterstaat Centrale Informatievoorziening 2015).

	Instand houdings doel	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
Bonte Strandloper	14100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Steenloper	580	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wulp	6400	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0

7 Effecten op vogels in Natura 2000-gebieden

7.1 Natura 2000-gebied Veerse Meer: Aanlegfase

7.1.1 Ruimtebeslag

De ingreep vindt plaats binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Veerse Meer. Als gevolg van de ingreep vindt ruimtebeslag plaats op ca. 0,16 ha. open water dat onderdeel uitmaakt van het Natura 2000-gebied Veerse Meer. Het plangebied wordt in de huidige situatie slechts door relatief kleine tot zeer kleine aantallen vogels gebruikt. De meest talrijke soorten in het telgebied, verblijven niet of nauwelijks in de ondiepe oeverzone voor de Paardekreek (zie tabel 6.1 en 6.2 inclusief toelichting in tekst).

Het plangebied bevindt zich in een deel van het Veerse Meer dat relatief intensief gebruikt wordt voor recreatieve doeleinden (aanwezigheid van diverse campings en jachthavens). Daarnaast zijn in de directe omgeving van het plangebied, zowel binnendijs als buitendijs, geen foerageer- of rustgebieden aanwezig die een aantrekkende werking kunnen hebben op de watervogels die in het watervogelgebied zijn vastgesteld. Naast het feit dat het plangebied slechts een klein onderdeel uitmaakt van het telgebied (< 5 %) bevestigt het voorgaande dat lage tot zeer lage aantallen watervogels in het plangebied en directe omgeving voorkomen in verhouding tot de aantallen binnen het gehele watervogelgebied (zie tabel 6.1 en 6.2).

Op basis van het voorgaande kan gesteld worden dat het plangebied in de huidige situatie een geringe functie heeft voor vogels. Als gevolg van ruimtebeslag treden geen effecten op, op het gebiedsgebruik in het Veerse Meer door soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen gelden.

7.1.2 Verstoring

Door geluid, trillingen en kunstmatige verlichting die optreden ten gevolge van bouwwerkzaamheden, kan in potentie verstoring optreden van vogels.

Het plangebied en omgeving worden intensief gebruikt voor recreatieve doeleinden. Het gebied heeft een minimale betekenis als foerageergebied en/of rustgebied voor watervogels (zie hierboven). Relevante aantallen vogels ontbreken. Eventuele versturende activiteiten in de aanlegfase hebben dan ook geen gevolgen op het gebiedsgebruik van watervogels (met een instandhoudingsdoel) in het Veerse Meer. Effecten zijn uitgesloten.

7.2 Natura 2000-gebied Veerse Meer: Gebruiksfase

7.2.1 Ruimtebeslag

Het plangebied en omgeving worden intensief gebruikt voor recreatieve doeleinden. Het gebied heeft een geringe betekenis als foerageergebied en/of rustgebied voor watervogels. Relevante aantallen vogels ontbreken. Eventuele versturende activiteiten in de gebruiksfase door ruimtebeslag hebben dan ook geen gevolgen op het gebiedsgebruik van watervogels (met een instandhoudingsdoel) in het Veerse Meer. Effecten zijn uitgesloten.

7.2.2 Versnippering

Verplaatsingen van met name watervogels binnen het Veerse Meer vinden hoofdzakelijk vliegend plaats. Ter hoogte van het plangebied blijft na de realisatie van de ingreep een brede zone van ca. 200 meter over zonder visuele of fysieke belemmeringen. De realisatie van ca. 26 waterwoningen ten zuiden van Camping de Paardekreek heeft hierbij geen invloed op vliegbewegingen en het gebiedsgebruik van vogels tussen de verschillende delen van het Veerse Meer.

7.2.3 Verstoring

Vogels kunnen om tal van redenen verstoord worden door menselijke activiteiten. De reactie van vogels loopt uiteen van (onzichtbare) fysiologische reacties tot zichtbare gedragsveranderingen (Krijgsveld *et al.* 2008). De reactie kan uiteenlopen van een verhoogde hartslag tot het verlaten van een gebied. Directe effecten van verstoring zijn verlies van tijd en energie, mogelijk doorwerkend op reproductief succes of overleving. Indirecte gevolgen van verstoring hebben vooral betrekking op (kwaliteits)verlies van leefgebied. De gevoeligheid voor verstoring is verschillend per soort en is afhankelijk van de aard van het gebied (biotooptype), de wijze waarop het gebied wordt gebruikt voor vogels (rustplaats, broedgebied of foerageergebied) en de aard van de verstoring. Daarnaast leidt niet iedere verstoring tot een direct meetbaar effect. Wezenlijke effecten treden op bij herhaalde verstoring en significante effecten pas bij een nog hogere frequentie van verstoring.

Effecten van waterrecreatie

Het Veerse Meer is de thuisbasis voor een groot aantal watersporters met 4.258 ligplaatsen in 2009 en 35.000 jaarlijkse scheepspassages bij Zandkreeksluis in 2004. Dit betreft 1/3e van alle ligplaatsen in de provincie Zeeland (RWS Zeeland 2009). Het Veerse Meer is een bestemmingsgebied voor watersporters van elders en een doorganggebied naar de Noordzee en de Oosterschelde. Tenslotte wordt het Veerse Meer veel gebruikt voor dagrecreatie, zoals voor picknicken, zonnen, surfen, zwemmen, wandelen, fietsen, sportvissen, etc. De meeste van deze vaarbewegingen vinden plaats in het zomerhalfjaar.

Als gevolg van de realisatie van de ca. 26 waterwoningen en bijhorende aanlegsteigers bestaat de mogelijkheid dat er een kleine toename optreedt van vaarrecreatie met kleine boten. In deze paragraaf zal bepaald worden in hoeverre sprake is van negatieve effecten

op vogels als gevolg van een toename van lokale vaarbewegingen in het middendeel van het Veerse Meer.

Het gebruik van de waterwoningen en met name het gebruik van kleine boten doet zich voornamelijk voor in het zomerhalfjaar. Daarom wordt de beoordeling van eventuele effecten van waterrecreatie beperkt tot de periode mei-september.

De intensiteit van de recreatievaart op het Veerse Meer is sterk variabel gedurende het jaar. Het overgrote deel van alle recreatieve vaarbewegingen vindt plaats in de periode mei-september, waarin maar een klein deel van de soorten, waarvoor het Veerse Meer is aangewezen, aanwezig zijn (tabel 6.2 en tabel 7.1). Dit betekent dat de meeste van de vogelsoorten, waarvoor het Veerse Meer is aangewezen, buiten beschouwing kunnen worden gelaten en het effect van de voorgenomen ingreep op deze soorten afwezig is (tabel 7.1).

Tabel 7.1 Overzicht van de vogelsoorten die aanwezig zijn (X) in het gebied in de periode waarin het merendeel van de recreatieve vaarbewegingen plaats vindt (mei-september). Voor soorten die in deze periode niet of nauwelijks aanwezig zijn wordt op voorhand ieder effect van waterrecreatie uitgesloten. Bron: HW-tellingen 2010/2011 t/m 2014/2015; voor het gehele Veerse Meer (Rijkswaterstaat Centrale Informatievoorziening).

Soort	Aanwezig mei-sept	Soort	Aanwezig mei-sept
Broedvogels		Niet-broedvogels	
aalscholver	X	rotgans	X (mei)
lepelaar	X	smient	-
kleine mantelmeeuw	X	krakeend	-
		wilde eend	X (aug)
Niet-broedvogels		pijlstaart	-
dodaars	-	slobeend	-
fuut	-	kuifeend	-
aalscholver	-	brilduiker	-
kleine zilverreiger	X (aug-sep)	middelste zaagbek	-
lepelaar	-	meerkoet	-
kleine zwaan	-	kluut	-
kolgans	-	goudplevier	X (aug)
brandgans	-		

Scheepvaart vanaf de aanlegplaatsen bij de waterwoningen kan potentieel op verschillende manieren van invloed zijn op de vogels die in de periode mei-september aanwezig zijn in met name het middendeel van het Veerse Meer. In de eerste plaats kan de hoogwatervluchtplaatsfunctie van het gebied worden aangetast, wanneer vogels verstoord worden tijdens de rustperiode op de hvp. Daarnaast kan de foerageerfunctie van het gebied worden aangetast, wanneer vogels verstoord worden tijdens het foerageren. Tenslotte kan de reproductiefunctie van het gebied worden aangetast wanneer

broedvogels verstoord worden in de fase van nestbouw, eileg, broeden en/of verzorging van jongen.

Effect op broedvogels

De broedplaatsen van aalscholver en lepelaar liggen in dichte hoogopgaande vegetaties op de Middelplaten (>2 km van plangebied). De kleine mantelmeeuw broedt op de grond in het gebied de Middelplaten. De Middelplaten zijn verboden gebied voor alle vaart (RWS 2007). Hierdoor zijn effecten van een zeer beperkte toename van vaarbewegingen op de broedvogelsoorten waarvoor het Veerse Meer is aangewezen uitgesloten.

Effect op niet-broedvogels

Effect op rustende vogels

De vaarbewegingen kunnen een mogelijke verstoringsbron vormen voor rustende vogels op het Veerse Meer. Grote delen van de Middelplaten zijn verboden voor alle vaart (RWS 2007), waardoor de aanwezigheid van permanente ongestoorde rustgebieden gewaarborgd blijft. De hvp's bij Kwistenburg liggen nabij een vaargeul. Vogels op deze hvp zijn gewend aan langsvarende boten en zullen naar verwachting ook in de toekomst, bij mogelijk een enkel vaartuig meer, niet verstoord worden door langsvarende boten.

Effect op foeragerende vogels

Watervogels, waaronder de in de voorzomer aanwezige rotganzen en wilde eenden, die in binnendijkse gebieden foerageren ondervinden vanwege grote afstanden en de aanwezigheid van dijken die de boten aan het zicht onttrekken geen effecten van verstoring door passerende boten.

Watervogels, waaronder de in de zomer aanwezige aalscholvers en wilde eenden, die buitendijks op open water en/of in de oeverzone foerageren, kunnen in theorie verstoord worden door boten die op korte afstand langs varen of voor anker gaan liggen. Bij verstoring zullen deze vogels uitwijken naar nabijgelegen gebieden in het Veerse Meer waar geen verstoring optreedt, er is derhalve geen sprake van maatgevende verstoring waarbij vogels permanent het Natura 2000-gebied verlaten. Grote delen rond de Middelplaten en kleinere delen rond de Goudplaat en de Haringvreter zijn verboden voor alle vaart (RWS 2007), waardoor de aanwezigheid van permanent ongestoorde foerageer- en rustgebieden gewaarborgd is.

Het effect van verstoring, als gevolg van een eventuele minieme toename van vaarrecreatie, op broed- en niet-broedvogelsoorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen gelden voor het Natura 2000-gebied Veerse Meer, is daarom nihil.

7.3 Natura 2000-gebied Oosterschelde

7.3.1 Versnippering

Ruimtelijke verplaatsingen van met name steltlopers van het Veerse Meer naar de Oosterschelde vinden vliegend plaats. Hierbij kunnen vogels die op lage hoogte de

recreatieve gebieden, waaronder het plangebied, passeren mogelijk deels uitwijkgedrag vertonen als gevolg van licht en geluid. Het Veerse Meer ter hoogte van het plangebied behoudt na realisatie van de ingreep een 200 meter brede zone over zonder aanwezigheid van visuele belemmeringen. De realisatie van ca. 26 waterwoningen ten zuiden van Camping de Paardekreek zal hierbij geen invloed hebben op vliegbewegingen en het gebiedsgebruik van vogels tussen het Veerse Meer en de Oosterschelde.

8 Effectbeoordeling Natura 2000-gebieden

8.1 Beoordeling van effecten op broedvogels

Geen van de broedvogelsoorten, waarvoor nabijgelegen Natura 2000-gebieden Veerse Meer en Oosterschelde zijn aangewezen, hebben een binding met het plangebied. In de aanleg- en gebruiksfase zijn effecten door het optreden van wezenlijke verstoring (effect op draagkracht van het gebied) voor broedvogels uit omliggende Natura 2000-gebieden met zekerheid uitgesloten, zie §7.1 voor onderbouwing.

Effecten van de realisatie van waterwoningen bij Camping de Paardekreek op het behalen van instandhoudingsdoelstellingen van de broedvogels in de nabijgelegen Natura 2000-gebieden Veerse Meer en Oosterschelde kunnen met zekerheid worden uitgesloten.

8.2 Beoordeling van effecten op niet-broedvogels

8.2.1 Aanlegfase

In de aanlegfase is wezenlijke verstoring (effect op draagkracht van het gebied) uitgesloten. In de aanlegfase vindt de bouw van de twee steigers met de ca. 26 waterwoningen plaats. De versturende effecten voor niet-broedvogels zijn slechts tijdelijk en lokaal van aard. In en nabij het onderzoeksgebied is nog op grote schaal potentieel foerageer- en rustgebied beschikbaar waar de tijdelijk verstoorde vogels gebruik van kunnen maken (zie hoofdstuk 7).

Significant versturende effecten van de realisatie van waterwoningen bij Camping de Paardekreek op het behalen van instandhoudingsdoelstellingen van de niet-broedvogels in de nabijgelegen Natura 2000-gebieden Veerse Meer en Oosterschelde kunnen met zekerheid worden uitgesloten.

8.2.2 Gebruiksfase

In de gebruiksfase is wezenlijke verstoring (effect op draagkracht van het gebied) eveneens uitgesloten. De versturende effecten in de gebruiksfase van de waterwoningen en steigers voor niet-broedvogels zijn minimaal doordat de meeste watervogelsoorten niet in het Veerse Meer aanwezig op het moment dat recreatieve vaarbewegingen plaats vinden. Daarnaast bevinden de meest belangrijke gebieden voor niet-broedvogels zich in gebieden die verboden zijn voor alle vaart. Indien desondanks lokale verstoring optreedt kunnen de verstoorde vogels uitwijken naar rustige nabijgelegen gebieden (zie hoofdstuk 7).

Significant versturende effecten van het gebruik van de waterwoningen bij Camping de Paardekreek, en de beperkte toename aan vaarbewegingen die daarbij kunnen optreden, op het behalen van instandhoudingsdoelstellingen van de niet-broedvogels in de nabijge-

legen Natura 2000-gebieden Veerse Meer en Oosterschelde kunnen met zekerheid worden uitgesloten.

8.3 Cumulatieve effecten

Omdat er geen effecten zijn, is het niet nodig naar cumulatieve effecten onderzoek te doen.

9 Effectbepaling en –beoordeling NNZ

9.1 Natuurnetwerk Zeeland (NNZ)

Ruimtebeslag

De ingreep vindt plaats buiten gebieden die behoren tot het provinciale NNZ. Van ruimtebeslag in gebieden die behoren tot het provinciale NNZ is geen sprake.

Externe werking

Kader

Het bosgebied Paardekreek ten westen van het plangebied maakt deel uit van het provinciale Natuurnetwerk Zeeland (<https://kaarten.zeeland.nl>). Het uiterste zuidoosten van dit gebied bevindt zich binnen 100 m afstand van de ingreep. De Omgevingsverordening Zeeland (2018) stelt dat: 'voor gronden die zijn gelegen binnen 100 meter rond bestaande natuurgebieden, niet zijnde binnendijken, zoals aangegeven in bijlage 9, met inachtneming van een ingevolge artikel 2.26 vastgestelde wijziging van de begrenzing, wordt een beschrijving gegeven van de wijze waarop rekening is gehouden met de wezenlijke kenmerken en waarden van de natuurgebieden en wordt aannemelijk gemaakt dat geen onevenredige aantasting van de bedoelde kenmerken en waarden plaatsvindt'.

De steigers bevinden zich op een afstand van respectievelijk ca. 30 en ca. 80 meter van de grens van het bosgebied dat deel uitmaakt van het provinciale NNZ. Het plangebied en de ingreep voldoen derhalve aan de hiervoor vermelde criteria. Hier volgt een toetsing aan de wezenlijke kenmerken en waarden van het bosgebied Paardekreek ten westen van het plangebied.

Wezenlijke waarden en kenmerken

Het gebied Paardekreek is aangewezen als beheertype 'N16.03: droog bos met productie' (natuurbeheerplan Zeeland 2020). In tabel 5.1 is de biotische kwaliteit van beheertype 'N16.03: droog bos met productie' weergegeven. De biotische kwaliteit wordt in dit rapport als belangrijkste indicator beschouwd voor de wezenlijke kenmerken en waarden van beheertype 'N16.03: droog bos met productie'. De bepaling van de biotische kwaliteit wordt voor dit beheertype volledig uitgedrukt in de soortgroep vogels (Bron BIJ12).

Tabel 9.1 *Biotische kwaliteit voor beheertype 'N16.03: droog bos met productie' (bron BIJ12)*

Soortgroep	Doelsoorten
Broedvogels	appelvink, boomklever, boomleeuwerik, fluiters, geelgors, groene specht, keep, kleine bonte specht, middelste bonte specht, raaf, sijs, vuurgoudhaan, wespandief, wielewaal, zwarte specht

De doelsoorten in tabel 9.1 zijn kenmerkend voor de meer typische vorm van dit beheertype op voedselarme tot lemige zandgronden gedomineerd door loofbomen en (meereizende) naaldboomsoorten. De eigenschappen van het bosgebied Paardekreek wijken af van de kenmerkende vorm doordat de locatie zich bevindt op vochtige kleigrond. Wanneer gekeken wordt naar de daadwerkelijk vastgestelde soorten in het gebied (tabel 9.2), dan

blijkt dat alleen de wielewaal tot en met 2013 in het bosgebied is vastgesteld. Sinds 2014 zijn er geen aanwijzingen dat het bosgebied Paardekreek van betekenis is voor soorten die indicierend zijn voor de wezenlijke kenmerken en waarden van beheertype 'N16.03: droog bos met productie'.

Tabel 9.2 Waarnemingen van vogelsoorten in bos Paardekreek over de periode 2010-2020 (bron NDFP, geraadpleegd 7 januari 2020)

Soort	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Blauwborst				1				
Boomkruiper	1							1
Bosrietzanger				1				
Buizerd		2	6	2	2			
Fitis	3	1				1		1
Grasmus	3	8	10	3	2			
Havik		1						
Heggenmus		1		8				
Holenduif	1			2				
Kneu		2						
Koekoek	1							
Koolmees	1							
Krakeend							2	
Merel				5				
Nachtegaal	1	4						
Putter	1							
Roodborst	1	1		2			1	
Sprinkhaanzanger	1	1						
Tijftjaf	2	3	1	3		3		
Tuinfluit	5	7	6	3				1
Vink	3	2		2	1			
Wielewaal	2	1	2	1				
Wilde Eend				8				
Winterkoning	5		1		1			
Zanglijster	2			4				
Zomertortel	1							
Zwarte Kraai				2				
Zwartkop	8	13		7			5	

Effecten op Wezenlijke waarden en kenmerken

De realisatie van de steigers vindt plaats binnen 100 meter van gebieden die deel uitmaken van de provinciale NNZ. In totaal bevindt ca. 0,15 ha van het provinciale NNZ-gebied Paardekreek zich binnen deze afstand. Dit is minder dan 1% van het bosgebied Paardekreek dat is aangewezen als NNZ.

Verstoring

De locatie van de beoogde steigers met waterwoningen maakt deel uit van Camping de Paardekreek. De omgeving van de steiger wordt in de huidige situatie reeds intensief gebruikt voor recreatieve doeleinden. Het deel van het provinciale NNZ-gebied bosgebied Paardekreek dat grenst aan de camping bevindt zich in de huidige situatie dan ook reeds in een intensief gebruikt recreatiegebied. De lichte toename van het recreatieve gebiedsgebruik als gevolg van de realisatie en het gebruik van de waterwoningen leidt niet tot wezenlijke veranderingen van het gebiedsgebruik.

Het bosgebied Paardekreek is niet van betekenis voor soorten die indicierend zijn voor de wezenlijke kenmerken en waarden van beheertype 'N16.03: droog bos met productie'. Verstoring van de wezenlijke kenmerken en waarden van beheertype 'N16.03: droog bos met productie' binnen het provinciale NNZ als gevolg van de realisatie en het gebruik van de steiger met waterwoningen is uitgesloten.

Op basis van het voorgaande kan met zekerheid gesteld worden dat de wezenlijke waarden en kenmerken niet worden aangetast. Effecten op het functioneren van het provinciale NNZ zijn uitgesloten.

10 Conclusies en aanbevelingen

10.1 Natura 2000-gebieden (Wnb Hoofdstuk 2)

In deze studie zijn de volgende mogelijke effecten op het behalen van instandhoudingsdoelstellingen van de nabijgelegen Natura 2000-gebieden Veerse Meer en Oosterschelde onderzocht:

- verlies van areaal of leefgebied door ruimtebeslag;
- verlies van samenhang van het areaal/leefgebied oftewel versnippering;
- verstoring door beweging, licht en geluid gedurende de aanleg- en gebruiksfase.

Andere effecten (trilling, verzuring, vermesting, etc.) zijn op voorhand uitgesloten omdat ze zich in geheel niet zullen voordoen.

De realisatie van 26 waterwoningen in het Veerse Meer bij Camping de Paardekreek en de daarmee gepaard gaande mogelijk zeer geringe toename van vaarrecreatie heeft geen effecten op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen waarvoor de nabijgelegen Natura 2000-gebieden Veerse Meer en Oosterschelde zijn aangewezen. Dit wordt hieronder toegelicht.

Ruimtebeslag vindt plaats op 0,16 ha van het Natura 2000-gebied Veerse Meer. Het plangebied heeft in de huidige situatie niet of nauwelijks betekenis voor soorten waarvoor het Natura 2000-gebied Veerse Meer is aangewezen. Hierdoor zijn effecten als gevolg van ruimtebeslag met zekerheid uitgesloten.

De realisatie en het in gebruik nemen van de waterwoningen in het Veerse Meer leidt niet tot een versterking van de barrièrewerking (in vliegbewegingen) van soorten waarvoor de Natura 2000-gebieden Veerse Meer en Oosterschelde zijn aangewezen.

De mogelijke zeer geringe toename van vaarrecreatie en de mogelijk daarmee gepaard gaande minieme toename in verstoringdruk, leidt niet tot een verandering van het huidige gebiedsgebruik door vogels.

Als gevolg van de ingreep vinden geen negatieve effecten plaats. Dit geldt zowel voor de vogelsoorten van het Natura 2000-gebied Veerse Meer als van het Natura 2000-gebied Oosterschelde.

10.2 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt buiten gebieden die onderdeel zijn van het provinciale Natuurnetwerk Zeeland (NNZ). Het plangebied bevindt zich wel binnen 100 meter van het provinciale NNZ, zodat rekening dient te worden gehouden met mogelijke externe werking. Van externe werking is echter geen sprake (zie hoofdstuk 9). Effecten op het functioneren van het provinciale NNZ zijn niet aan de orde. De wezenlijke waarden en kenmerken worden niet aangetast.

Literatuur

- Algemene Rekenkamer. 2014. Internetbijlage bij rapport 'Compensatie van schade aan natuurgebieden' Beschermingsregimes EHS, Natura 2000 en overige natuurgebieden. Den Haag.
- Berrepoets, C.M., R.C.W. Strucker, F.A. Arts & P.L. Meininger, 2003. Watervogels in de Zoute Delta 2001/2002. Rapport RIKZ/2003.001. RWS RIKZ, Middelburg.
- Hoekstein M., 2008. Lepelaars in Zeeland. SOVON Nieuwsbrief Zeeland 2008/1 (april). pag. 3-4.
- Jonkvorst, R.J. & T.J. Boudewijn, 2008. Beoordeling effecten nieuw peilbesluit en werkzaamheden op beschermde soorten en habitattypen Veerse Meer. Literatuurstudie, veldinventarisatie en toetsing aan de Natuurbeschermingswet. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Jonkvorst R.J. & R. Lensink. 2011. Toets realisatie 24 waterwoningen bij de Paardekreek in het Veerse Meer. Oriëntatiefase in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Rapport 11-072. Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Jonkvorst R.J. & R. Lensink. 2017. Natuurtoets realisatie 23 waterwoningen bij de Paardekreek in het Veerse Meer. Toetsing in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en het Natuurnetwerk Nederland. Rapport 15-270. Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Koopman, A.D.G., J.A.M van Zundert, D.B. Kruijt & R.J. Jonkvorst, 2008. Beoordeling effecten werkzaamheden naar aanleiding van nieuw peilbesluit op beschermde soorten in het Veerse Meer. Literatuurstudie, veldinventarisatie en toetsing aan de Flora- en faunawet. Rapport 08-188. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden, 2008. Verstoringsevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie. Rapport 08-173. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Ministerie van EZ. 2011. Wijzigingsbesluit Natura 2000-gebieden Witte en Zwarte Brekken, Sneekermeergebied, Deelen, Leekstermeergebied, Zuidlaarder-meergebied, Elperstroomgebied, Arkemheen, IJsselmeer, Markermeer & IJmeer, Polder Zeevang, Boezems Kinderdijk, Donkse Laagten en Veerse Meer. Ministerie van EZ, Den Haag.
- Ministerie van I&M, 2012. Besluit van 28 augustus 2012, houdende wijziging van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening en van het Besluit ruimtelijke ordening in verband met de toevoeging van enkele onderwerpen van nationaal ruimtelijk belang, Stb 388 (2012).
- Ministerie van LNV, 2005a. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van LNV, Den Haag.
- Ministerie van LNV, 2006. Natura 2000 doelendocument. Duidelijkheid bieden, richting geven en ruimte laten. Ministerie van Landbouw, Natuur & Voedselveiligheid, Den Haag.
- Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie. 2010. Besluit Natura 2000-gebied Veerse Meer. Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Den Haag.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. 2009. Besluit Natura 2000-gebied Oosterschelde. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- Ministerie van LNV & IPO, 2007. Spelregels EHS. Ministerie van LNV/IPO, Den Haag.
- Prinsen, H.A.M., P. Schouten, A.D.G. Koopman & T.J. Boudewijn, 2005. Haalbaarheid VHR / KRW doelstellingen bij verschillende peil-alternatieven voor het Veerse Meer. H&I Peilbesluit Veerse Meer. Rapport 05-237. Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Provincie Zeeland. 2018. Omgevingsverordening Zeeland 2018. Besluit van provinciale staten van Zeeland houdende vaststelling Omgevingsverordening Zeeland 2018. Provincie Zeeland

- Provincie Zeeland. 2019. Natuurbeheerplan Zeeland 2016 planwijziging 2019. Vastgesteld door Gedeputeerde Staten op 24 september 2019. Provincie Zeeland
- RDH 2010. Waterwoningen De Paardekreek ontwerpstudie - concept -. Rapport, RDH, Middelburg.
- Rijkswaterstaat. 2007. Regels en vaargebieden voor snelle motorboten. Rapport, RWS Regio Zeeland, Middelburg.
- Rijkswaterstaat Dienst Zeeland, 2009. Recreatievaart in het Veerse Meer. Verkenning kansen voor verbetering door werk met werk te maken. Rapport, RWS, Middelburg.
- Rijkswaterstaat. 2014. Beheer- en ontwikkelplan voor de rijkswateren 2016 – 2021. Ontwerp.
- Ruimte en Groen Tuin- en landschapsarchitectuur. 2019. Watersuites Paardekreek. Landschapstoets camping de Paardekreek-Kortgene
- Strucker R.C.W., M.S.J. Hoekstein, P.A. Wolf & P.L. Meininger, 2007. Kustbroedvogels in het Deltagebied in 2007. Rapport RIKZ/2007.016. RIKZ, Middelburg.
- Strucker, R.C.W., M.S.J. Hoekstein & P.A. Wolf, 2013. Kustbroedvogels in het Deltagebied in 2012. RWS Waterdienst BM 13.18. RWS Waterdienst, Vlissingen.
- Strucker, R.C.W., M.S.J. Hoekstein & P.A. Wolf, 2014. Kustbroedvogels in het Deltagebied in 2013. RWS Waterdienst BM 14.12. RWS Waterdienst, Vlissingen.
- Strucker, R.C.W., F.A. Arts & M.S.J. Hoekstein, 2015. Kustbroedvogels in het Deltagebied in 2014. RWS Waterdienst BM 15.07. RWS Waterdienst, Vlissingen.
- Steunpunt Natura 2000 (2010). Leidraad bepaling significantie. Nadere uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet. versie 27 mei 2010. RegieBureau Natura 2000, Utrecht.
- Steunpunt Natura 2000 (2007). Toepassing begrippenkader Natuurbeschermingswet 1998. Intern werkdokument voor opstellers beheerplannen Natura 2000 en vergunningverleners Nb-wet. RegieBureau Natura 2000, Utrecht.
- Steunpunt Natura 2000 (2008). Aanvulling op 'Toepassing begrippenkader Nb-wet '98' • Bestaand gebruik • Externe Werking. Intern werkdokument voor opstellers beheerplannen Natura 2000 en vergunningverleners Nb-wet. RegieBureau Natura 2000, Utrecht.
- Walhout J. 2008. Kolonievogels en zeldzame broedvogels in Zeeland 2007. SOVON Nieuwsbrief Zeeland 2008/1 (april). pag. 5-6.

Geraadpleegde websites:

www.bij12.nl

www.omgevingsvergunning.vrom.nl/

www.rijksoverheid.nl

www.sovon.nl

www.vogelatlas.sovon.nl

www.vrom.nl/pagina.html?id=3410 (nota ruimte)

https://kaarten.zeeland.nl/map/natuur_landschap

<http://zldgwb.zeeland.nl>

Bijlage I Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebieden

Natura 2000-gebied Veerse Meer

Het Veerse Meer is een voormalig onderdeel van het Oosterschelde estuarium. Na de aanleg van de Veerse Dam in 1961 verdwenen eb en vloed uit het gebied. Sindsdien is het Veerse Meer een brakwatermeer en is ruim 2.000 ha schorgebied permanent droog komen te liggen. Medio 2004 is een doorlaat naar de Oosterschelde in gebruik genomen. Hierdoor is het meer weer brak geworden en is het zuurstofgehalte in de diepere delen verhoogd. Mariene soorten nemen langzaam weer toe. In het meer liggen zandbanken en kleine eilanden. Het Veerse Meer is aan de landzijde van de dijk omgeven door vochtige graslanden en landbouwgebied. Op ondiepe plaatsen langs de oevers komen moerasvegetaties voor. Elders liggen in het Veerse Meer langs de randen vochtige graslanden en ruigten. Op enkele platen is bos aangeplant (Ministerie van LNV 2010).

Instandhoudingsdoelen en kernopgaven

Bij de beschrijving van het Veerse Meer en de mogelijke effecten van de ingreep op de gebieden is uitgegaan van het definitieve aanwijzingsbesluit Veerse Meer (Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie 2010). In tabel 3.1 is een overzicht gegeven van de soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn beschreven in het definitieve aanwijzingsbesluit.

Tabel B1 Soorten broedvogels en niet-broedvogels waarvoor instandhoudingsdoelen (tussen haakjes) zijn geformuleerd in het definitieve aanwijzingsbesluit Veerse Meer. voor alle doelen geldt een behoud doelstelling voor zowel de omvang als de kwaliteit van het leefgebied.

Vogelrichtlijnsoorten	Vogelrichtlijnsoorten
Nr. soort (broedvogel*)	Nr. soort (niet-broedvogel #)
A017 aalscholver (300)	A046 rotgans (210)
A034 lepelaar (12)	A050 smient (4.000)
A183 kleine mantelmeeuw (590)	A051 krakeend (60)
	A053 wilde eend (3.200)
Nr. Soort (niet-broedvogel #)	A054 pijlstaart (50)
A004 dodaars (160)	A056 slobbeend (40)
A005 fuut (290)	A061 kuifeend (760)
A017 aalscholver (170)	A067 brilduiker (420)
A026 kleine zilverreiger (7)	A069 middelste zaagbek (320)
A034 lepelaar (4)	A125 meerkoet (4.200)
A037 kleine zwaan (s)	A132 kluut (90)
A041 kolgans (s)	A140 goudplevier (820)
A045 brandgans (600)	

* = aantal broedpaar

= seizoengemiddelde, aantal vogels

s = functie als slaapplek, geen aantal

Instandhoudingsdoelen voor broedvogels

Het instandhoudingsdoel voor de aangewezen broedvogels is gedefinieerd als behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied voor het behoud van de populatie (= aantal broedparen).

Instandhoudingsdoelen voor niet-broedvogels

Het instandhoudingsdoel voor de aangewezen niet-broedvogels is gedefinieerd als behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied voor het behoud van de populatie (= aantal vogels).

Algemene instandhoudingsdoelen en kernopgaven

Voor het Natura 2000-gebied Veerse Meer gelden de volgende algemene instandhoudingsdoelen.

- De bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.
- De bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de habitatrichtlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijk niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.
- De natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de ecologische structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.
- De op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Kernopgaven

Voor het bereiken van de instandhoudingsdoelen zijn in het Doelendocument (ministerie van LNV, 2006) geen aanvullende kernopgaven geformuleerd voor het Natura 2000-gebied Veerse Meer.

Sense of Urgency

Voor het Natura 2000-gebied Veerse Meer geldt geen Sense of Urgency ten aanzien van waterkwaliteit en/of beheer. Ook geldt geen wateropgave.

Natura 2000-gebied Oosterschelde

De Oosterschelde is een onderdeel van het voormalige estuarium van de Schelde. In 1986 is de Oosterschelde van de zee gescheiden door een stormvloedkering, die de getijdenwerking nog in beperkte mate toelaat. Als gevolg van de getijdenstromen vinden erosie- en sedimentatieprocessen plaats die resulteren in een wisselend patroon van schorren, slikken en droogvallende platen (het intergetijdengebied), ondiep water en diepe getijdengeulen. In de monding van de Oosterschelde bevinden zich de diepste stroomgeulen die plaatselijk een diepte bereiken van 45 meter. Tussen deze stroomgeulen en in het gebied ten oosten van de Zeelandbrug bevinden zich uitgestrekte gebieden met ondiepe wateren met zandbanken. In het oosten en noorden van het gebied komen grote

oppervlakten slikken voor. Binnendijks worden langs de oever een groot aantal karrevelden, inlagen en kreekrestanten tot het gebied gerekend. Deze gebieden bestaan voornamelijk uit vochtige graslanden en open water.

Het water, het intergetijdengebied en de binnendijks gelegen gebieden vormen tezamen het leefmilieu voor de rijke flora en fauna van het gebied. De grote variatie aan milieutypen in het gebied gaat gepaard met een grote diversiteit aan dier- en plantensoorten. Genoemde variatie aan milieutypen wordt bepaald door factoren als getij, stroming, watertemperatuur, hoogteligging, waterkwaliteit en sediment-samenstelling. (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit 2009).

Instandhoudingsdoelen

Bij de beschrijving van het Oosterschelde en de mogelijke effecten van de ingreep op de gebieden is uitgegaan van het definitieve aanwijzingsbesluit Oosterschelde (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit 2009). In tabel 3.2 is een overzicht gegeven van de soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn beschreven in het definitieve aanwijzingsbesluit. Hierbij zijn alleen de doelen ten aanzien van vogelsoorten weergegeven. Aangezien alleen deze soortgroep in potentie een relatie kan hebben met de omgeving waarin het plangebied zich bevindt. De overige habitattypen en soorten waarvoor het Natura 2000-gebied Oosterschelde is aangewezen zijn in het kader van deze rapportage niet van toepassing en worden verder niet behandeld. In figuur 2.1 is de ligging van de projectlocatie ten opzichte van het dichtstbijzijnde deel van het Natura 2000-gebied Oosterschelde aangegeven.

In het aanwijzingsbesluit worden de in tabel B2 tot en met B5 beschreven instandhoudingsdoelstellingen genoemd.

Tabel B2 Habitattypen waarvoor het Natura 2000-gebied Oosterschelde is aangewezen en hun instandhoudingsdoelen (bron: aanwijzingsbesluit LNV 2009).

nr.	omschrijving	doel	doel
		kwaliteit	kwaliteit
H1160	Grote baaien	Behoud	Verbetering
H1310a	Zilte pionierbegroeiingen –subtype zeekraal	Uitbreiding	Behoud
H1320	Slijkgrasvelden	Behoud	Behoud
H1330a	Schorren en zilte graslanden –subtype buitendijks	Behoud	Behoud
H1330b	Schorren en zilte graslanden –subtype binnendijks	Uitbreiding	Behoud
H7140b	Overgangs- en trilveen –subtype veenmosrietlanden	Uitbreiding	Verbetering

Tabel B3 Soorten van Bijlage II van de Habitatrichtlijn waarvoor het Natura 2000-gebied Oosterschelde is aangewezen en hun instandhoudingsdoelen (bron: aanwijzingsbesluit LNV 2009).

naam	doel omvang leefgebied	doel kwaliteit leefgebied	doel populatie
Noordse woelmuis*	Uitbreiding	Behoud	Uitbreiding
Gewone zeehond **	Behoud	Verbetering	Uitbreiding

* prioritaire soort (zie bijlage 1).

** instandhoudingsdoel is 200 exemplaren en heeft betrekking op het gehele Delta-gebied

Tabel B4 Soorten broedvogels waarvoor het Natura 2000-gebied Oosterschelde is aangewezen en hun instandhoudingsdoelen (bron: aanwijzingsbesluit LNV 2009).

Naam	Doel omvang leefgebied	Doel kwaliteit leefgebied	Doel populatie* (draagkracht voor ten minste)	Doelgebied populatie
Bruine kiekendief	Behoud	Behoud	19	Oosterschelde
Kluut	Behoud	Behoud	2.000	Deltagebied
Bontbekplevier	Behoud	Behoud	100	Deltagebied
Strandplevier	Uitbreiding	Verbetering	220	Deltagebied
Grote stern	Behoud	Behoud	4.000	Deltagebied
Visdief	Behoud	Behoud	6.500	Deltagebied
Noordse stern	Behoud	Behoud	20	Oosterschelde
			30 - 60	Deltagebied
Dwergstern	Behoud	Behoud	300	Deltagebied

- aantal is weergegeven in broedparen

Tabel B5 Soorten niet-broedvogels waarvoor het Natura 2000-gebied Oosterschelde is aangewezen en hun instandhoudingsdoelen (bron: aanwijzingsbesluit LNV 2009)

soort	doel omvang leefgebied	doel kwaliteit leefgebied	doel populatie# (draagkracht voor seizoen- gemiddelde, tenzij anders vermeld)
Dodaars	Behoud	Behoud	80
Fuut	Behoud	Behoud	370
Kuifduiker	Behoud	Behoud	8
Aalscholver	Behoud	Behoud	360
Kleine zilverreiger	Behoud	Behoud	20
Lepelaar	Behoud	Behoud	30
Kleine zwaan	Behoud	Behoud	-
Grauwe gans	Behoud	Behoud	2.300
Brandgans	Behoud	Behoud	3.100
Rotgans	Behoud	Behoud	6.300
Bergeend	Behoud	Behoud	2.900
Smient	Behoud	Behoud	12.000
Krakeend	Behoud	Behoud	130
Wintertaling	Behoud	Behoud	1.000
Wilde eend	Behoud	Behoud	5.500
Pijlstaart	Behoud	Behoud	730
Slobeend	Behoud	Behoud	940
Brilduiker	Behoud	Behoud	680
Middelste zaagbek	Behoud	Behoud	350
Slechtvalk	Behoud	Behoud	10*

soort	doel omvang leefgebied	doel kwaliteit leefgebied	doel populatie# (draagkracht voor seizoen- gemiddelde, tenzij anders vermeld)
Meerkoet	Behoud	Behoud	1.100
Scholekster	Behoud	Behoud	24.000
Kluut	Behoud	Behoud	510
Bontbekplevier	Behoud	Behoud	280
Strandplevier	Behoud	Behoud	50
Goudplevier	Behoud	Behoud	2.000
Zilverplevier	Behoud	Behoud	4.400
Kievit	Behoud	Behoud	4.500
Kanoet	Behoud	Behoud	7.700
Drieteenstrandloper	Behoud	Behoud	260
Bonte strandloper	Behoud	Behoud	14.100
Rosse grutto	Behoud	Behoud	4.200
Wulp	Behoud	Behoud	6.400
Zwarte ruiter	Behoud	Behoud	310
Tureluur	Behoud	Behoud	1.600
Groenpootruiter	Behoud	Behoud	150
Steenloper	Behoud	Behoud	580

aantal is weergegeven in exemplaren

* doelaantal is gebaseerd op het seizoensmaximum

Instandhoudingsdoelen voor broedvogels

Het instandhoudingsdoel voor de aangewezen broedvogelsoorten bruine kiekendief, kluut, bontbekplevier, grote stern, visdief, noordse stern en dwergstern is gedefinieerd als behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied voor het behoud van de populatie (aantal paren).

Het instandhoudingsdoel voor de aangewezen broedvogelsoort strandplevier betreft het uitbreiden van omvang en verbeteren van kwaliteit van het leefgebied voor het behoud van de populatie (als aantal paren).

Instandhoudingsdoelen voor niet-broedvogels

Het instandhoudingsdoel voor de aangewezen niet-broedvogels is gedefinieerd als behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied voor het behoud van de populatie, met uitzondering van de kanoet. Het instandhoudingsdoel voor kanoet is gedefinieerd als behoud van omvang en verbetering van de kwaliteit van het leefgebied voor het behoud van de populatie (aantal vogels).

Algemene instandhoudingsdoelen en kernopgaven

Daarnaast gelden voor het Natura 2000-gebied Oosterschelde de volgende algemene instandhoudingsdoelen.

- De bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.

- De bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrichtlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijk niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.
- De natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de ecologische structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.
- De op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Kernopgaven

Voor het bereiken van de instandhoudingsdoelen zijn in het Doelendocument (ministerie van LNV, 2006) de volgende kernopgaven geformuleerd voor het Natura 2000-gebied Oosterschelde.

- Behoud slikken en platen voor rustende en foeragerende niet-broedvogels zoals voor bonte strandloper A149, rosse grutto A157, scholekster A130, kanoet A143, steenloper A169 en rustgebieden voor gewone zeehond H1365.
- Behoud ongestoorde rustplaatsen en optimaal voortplantingshabitat voor bontbekplevier A137, strandplevier A138, kluut A132, grote stern A191 en dwergstern A195, visdief A193. .
- Behoud (Waddenzee) en herstel (Delta) van schorren en zilte graslanden (buitendijks) H1330_A met alle successiestadia, zoet-zout overgangen, verscheidenheid in substraat en getijregime en mede als hoogwatervluchtplaats.
- Behoud en ontwikkeling kwaliteit binnendijkse brakke gebieden voor noordse woelmuis *H1340, broedvogels (kluut A132, sterns), overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden) H7140_B, schorren en zilte graslanden (binnendijks) H1330_B (bijv. Yerseke Moer) en als hoogwatervluchtplaats.

Sense of Urgency

Voor dit gebied geldt een Sence of Urgency ten aanzien van waterkwaliteit. De Sense of Urgency is met name gebaseerd op de opgaven ten aanzien van de niet-broedvogelsoorten scholekster, kanoet, bonte strandloper, rosse grutto en steenloper.

Ook geldt een wateropgave.